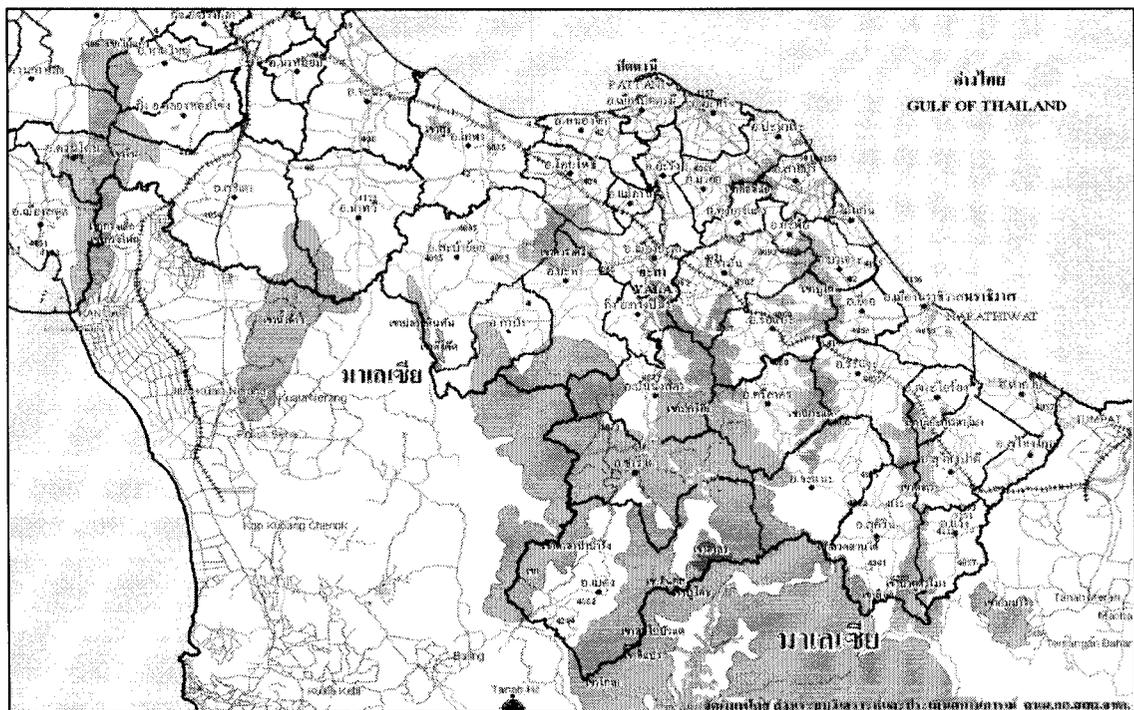

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย 647 กิโลเมตร เป็นเขตทางบก 552 กิโลเมตร ทางน้ำ 95 กิโลเมตร พรมแดนไทย/มาเลเซีย มีช่องทางผ่านเข้าออก 29 ช่องทาง¹ เป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดนที่ถูกกฎหมาย 7 ช่องทาง อยู่ในจังหวัดสตูล 2 ช่องทาง (ด่าน ตม.สตูล ตม.ควนโดน) จังหวัดยะลา 1 ช่องทาง(ด่าน ตม.เบตง) จังหวัดนราธิวาส 3 ช่องทาง (ด่าน ตม.บูเก๊ะตา ตม.ตากใบ และด่าน ตม.สุโหงโกลก) จังหวัดปัตตานี 1 ช่องทาง (ด่าน ตม.ท่าเรือปัตตานี)² ตามภาพที่ 1.1

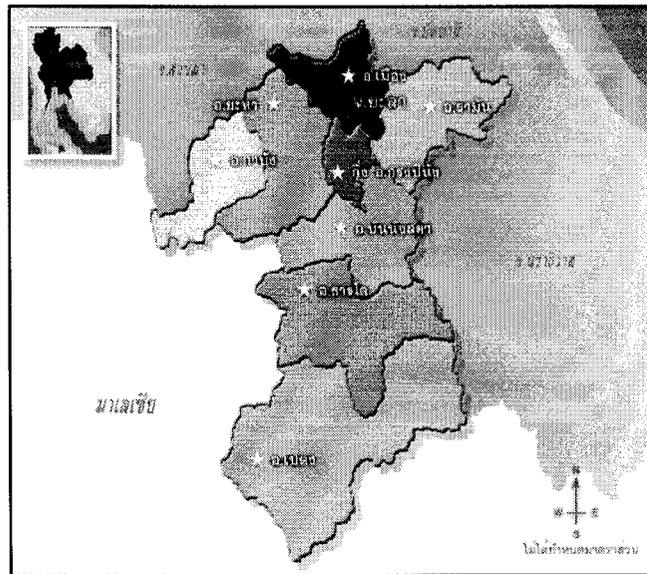

ภาพที่ 1.1 ภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

¹ ข้อมูลทั่วไป ปัญหาชายแดนภาคใต้จากเอกสารวิชาการ7 www.tv.5.co.th/service/mod/heritage/nation/misc/vision /border_r7.htm

² สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง www.Thailand-immigration.com/home.asp

จังหวัดยะลา ติดต่อกับรัฐเคดาห์ และเปรักของประเทศไทย ทางด้านอำเภอเบตง อำเภอบันนังสตา และอำเภอยะหา โดยมีภูเขาสันปันน้ำเป็นแนวเขตแดน มีทางรถยนต์เชื่อมต่อประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ที่อำเภอเบตง ตามภาพที่ 1.3

ภาพที่ 1.3 จังหวัดยะลา

คนไทยคุ้นเคยและรู้จักศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมมานาน โดยศาสนาอิสลามแพร่เข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อปลายพุทธศตวรรษที่ 18 โดยมีพ่อค้าชาวอาหรับ และอินเดีย นำมาเผยแพร่เจริญรุ่งเรืองตามชายทะเลของเกาะสุมาตรา ก่อนแล้วขยายเข้ามาในแหลมมลายู และอินโดนีเซียแพร่เข้ามาประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย³

สมัยอาณาจักรนครศรีธรรมราช มีเมืองขึ้นตั้งแต่กระบี่ไปสุดแหลมมลายู มี 12 หัวเมืองใหญ่ (เมือง 12 นักษัตร) ได้แก่ สายบุรี กลันตัน ปาหัง ไทรบุรี ยะรัง พัทลุง ตรัง ชุมพร บันไทรเสมอ สมุเลา ตะกั่วป่า และกระบี่⁴

³ เรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ปัญหาชายแดนภาคใต้จากเอกสารวิชาการ2
www.tv.5.co.th/service/mod/heritage/nation/misc/vision /border_r2.htm

⁴ มุมมองและข้อสังเกต ปัญหาชายแดนภาคใต้จากเอกสารวิชาการ7
www.tv.5.co.th/service/mod/heritage/nation/misc/vision /border_r7.htm

พ.ศ. 2332-2333 แยกชาฮัด คนหนึ่ง (โตะชาเขียด) อ้างตัวว่าเป็นเชื้อสาย นบีมุฮัมมัด มาจากอินเดีย อ้างว่าเป็นผู้รู้เวทมนต์วิชาไสยศาสตร์ ปรากฏตัวที่ปัตตานี ยุยงให้พระยาปัตตานี ตั้งตนเป็นเอกราช พระยาสงขลาตามไปตีได้ปัตตานีจับพระยาปัตตานีได้ส่งตัวไปยังที่กรุงเทพฯ จนตาย

พ.ศ. 2483 รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้นำลัทธิชาตินิยม หรืออุดมการณ์รัฐนิยม มาใช้เพื่อก่อให้เกิดการประสมประสานทางวัฒนธรรมแต่ดูเหมือนจะไร้ผลในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสงบลง ตนกู อับดุล ยาลานาเชร์ คือ นายอับดุล ณ สายบุรี เป็นบุตรเจ้าเมืองสายบุรี เคยเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดนราธิวาส ได้ร่วมมือกับ เต็งกู มุไฮ ยิดดิน ผู้เป็นบุตรเจ้าเมืองปัตตานีคนสุดท้าย รวบรวมโจรผู้ร้าย ที่หลบหนีคดีไปอยู่ในรัฐกลันตัน ได้ใช้ความพยายามหาการสนับสนุนจากต่างประเทศ เพื่อบีบบังคับให้ไทยปล่อยสามจังหวัดภาคใต้⁵ ทำการปล้นฆ่าคนไทยและคนจีน ที่ไม่ยอมร่วมมือประกาศปิดสวนยางรวบรวมชาวบ้านไทยอิสลาม 1,000 คน เข้ายึดบ้านดงชอยยอ ตำบลจะนะ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ไว้ได้เมื่อ 28 เม.ย. 2491 ทางทหารเข้ายึดคืน โดยใช้กำลังทหารบก และทหารเรือ เข้ากวาดล้าง นับเป็นการต่อต้านรัฐบาลที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ยุคใหม่ของไทยอิสลาม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้⁶

สภาพใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีกลุ่มก่อความไม่สงบหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มต้องการแบ่งแยกดินแดน กลุ่มการเมืองท้องถิ่น กลุ่มค้าสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ และกลุ่มโจรกรรมดา ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความหวาดกลัวแก่ประชาชนผู้สุจริต ทำร้ายเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทำร้ายผู้บริสุทธิ์ ฯลฯ ราษฎรไม่กล้าร่วมมือกับรัฐบาล เป็นโอกาสให้กลุ่มต่างๆ ฉวยโอกาสสร้างอิทธิพล แสวงหาผลประโยชน์มากยิ่งขึ้น และใช้การโฆษณาชวนเชื่อปรักปรำรัฐบาลตลอดมา

⁵ เรื่องเกี่ยวกับคนไทยอิสลาม ปัญหาชายแดนภาคใต้จากเอกสารวิชาการ2
www.tv.5.co.th/service/mod/heritage/nation/misc/vision/_border_r2.htm

⁶ เรื่องเกี่ยวกับคนไทยอิสลาม ปัญหาชายแดนภาคใต้จากเอกสารวิชาการ6
www.tv.5.co.th/service/mod/heritage/nation/misc/vision/_border_r6.htm

ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทวีความรุนแรงขึ้นอีกครั้งหลังเหตุการณ์ ปล้นอาวุธปืนของทางราชการ จำนวน 340 กระบอก จากค่ายทหารที่กองพันพัฒนาที่ 4 กองพลพัฒนาที่ 4 เป็นเหตุให้มีเจ้าหน้าที่ทหารเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ พร้อมกับเกิดเหตุการณ์การวางเพลิงเผาโรงเรียนและสถานที่ราชการ สังหารและทำร้ายภิกษุ ประชาชน และเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติอยู่ในพื้นที่เกิดความหวาดกลัว และไม่มีความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก

เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 เหตุการณ์ความไม่สงบได้ทวีความรุนแรงสูงสุด เมื่อกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบจำนวนหนึ่งได้บุกโจมตีฐานที่มั่นของทางราชการพร้อมกัน 11 จุด รวมทั้งจุดตรวจกรือเซะ ตำบลตันหยงลูโละ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และได้หลบหนีเข้ายึดครองมัสยิดกรือเซะใกล้จุดตรวจดังกล่าว จนเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงตัดสินใจปฏิบัติการขึ้นเค้นขาด และยุติสถานการณ์เพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตและร่างกายของเจ้าหน้าที่และประชาชน ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบจำนวน 32 รายถูกสังหารที่ ณ มัสยิดดังกล่าว ตามภาพที่ 1.4

ภาพที่ 1.4 สภาพ มัสยิดกรือเซะ หลังเหตุการณ์ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547

เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 เกิดสถานการณ์การชุมนุมประท้วงที่หน้า สก.อ. ตากใบ เรียกร้องให้ปล่อยตัว ชรบ. 6 คน กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง เจ้าหน้าที่ระบุว่าปรากฏแกนนำประมาณ 30 คน ที่เหลือไม่สามารถแยกแยะได้ว่าผู้ใดบ้างมาชุมนุมเพราะคำชักชวน มาละหมาดฮายัดให้ ชรบ. หรือมาให้กำลังใจ ชรบ. ทราบชัดเจนเมื่อมีการควบคุมตัวและมีการซักถามภายหลัง หลังการสลายการชุมนุมได้ควบคุมผู้ชุมนุมทั้งหมดไว้ก่อนแล้วค่อยคัดออกในภายหลัง โดยได้เคลื่อนย้ายผู้ถูกควบคุมจาก สก.อ. ตากใบ ไปยังค่ายอิงคยุทธบริหารเป็นเหตุให้ในระหว่างการเคลื่อนย้ายมีผู้เสียชีวิตจำนวน 78 คน ตามภาพที่ 1.5

ภาพที่ 1.5 การสลายการชุมนุมประท้วงที่หน้า สก.อ.ตากใบเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547

ปัจจุบันสถานการณ์ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส เปรียบเสมือนไฟป่าลามทุ่งและมีแนวโน้มจะลุกลามไปใหญ่ ความปลอดภัยในการคมนาคม การพัฒนาท้องถิ่น การเก็บภาษีทางราชการ ในเขตสามจังหวัดดังกล่าวกำลังจะถูกตัดทอนลงไปทุกขณะความหายนะกำลังรออยู่เบื้องหน้าประชาชนส่วนใหญ่เกรงกลัวอิทธิพลกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ สภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจอยู่ในสภาวะถดถอย

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่รวม 6.8 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งภาคมีประชากร 1.8 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ของภาคใต้ ประชากรร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 17 ของประชากรรวม (ภาคใต้สัดส่วนคนจนร้อยละ 6.0) สัดส่วนเดียวกับภาคอีสานที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดของประเทศ

พื้นที่ถือครองทางการเกษตร 4.5 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 66 ของพื้นที่รวม 3 จังหวัด เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา 2.4 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 72 ของพื้นที่เกษตร 3 จังหวัดหรือร้อยละ 20 ของพื้นที่ปลูกยางทั้งภาคใต้ และพื้นที่นาข้าว 3.8 แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ 14 ของพื้นที่เกษตร 3 จังหวัด หรือร้อยละ 18 ของพื้นที่ทำนาทั้งภาคใต้ ที่เหลือเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลที่สำคัญ คือ ทุเรียน และลองกอง

สภาพเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2547 มีมูลค่า 88,585 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.3 ของ GDP หรือร้อยละ 14.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ ในขณะที่จำนวนประชากรมีสัดส่วนถึงร้อยละ 21 ของภาค ซึ่งแสดงถึงการมีผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อประชากรในระดับต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ 14 จังหวัดภาคใต้ คือ จังหวัดนราธิวาสระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 29,696 บาท/คน/ปี อยู่ในลำดับที่ 14 จังหวัดยะลามีระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 52,115 บาท/คน/ปี อยู่ในลำดับที่ 12 และจังหวัดปัตตานีมีระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 60,038 บาท/คน/ปี อยู่ในลำดับที่ 10 ขณะที่ภาคใต้มีระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 70,761 บาท/คน/ปี และประเทศมีระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 102,447 บาท/คน/ปี

ตารางที่ 1.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมและระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อประชากรปี พ.ศ.2547

	GPP/GRP/GDP	สัดส่วน (%)	Per Capita GPP
ปัตตานี	34,039	5.0% GPP 3 จชต.	60,038
ยะลา	24,852	7.7% GPP 3 จชต.	52,115
นราธิวาส	29,696	6.7% GPP 3 จชต.	29,696
รวม 3 จังหวัด	88,588	14.4% GRP 1.3% GDP	48,945
ภาคใต้	613,445	-	70,761
ประเทศ	6,576,834	-	102,447

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

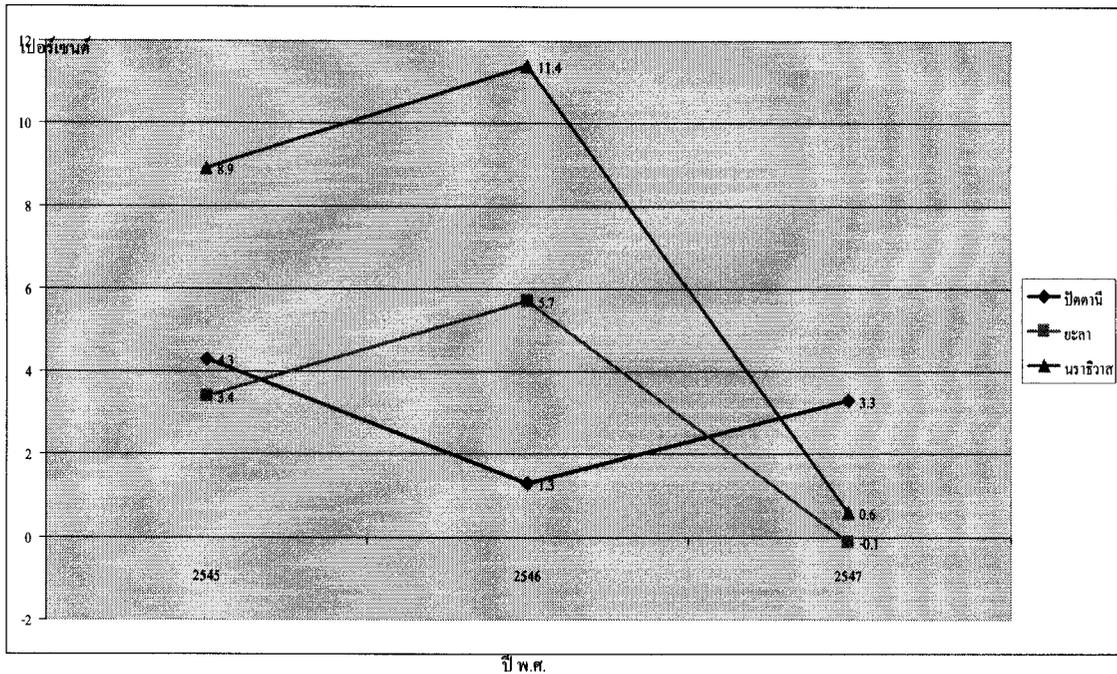
โครงสร้างเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการผลิตภาคการเกษตรเป็นหลัก โดยมีมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 37,033 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 41.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม 3 จังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่มาจากยางพารามีมูลค่า 15,579 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 42 ของภาคเกษตร รองลงมา ได้แก่ การประมง 12,578 ล้านบาท ผลไม้ 5,805 ล้านบาท และปศุสัตว์ 859 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 34 16 และ 2 ของภาคเกษตร ตามลำดับ ส่วนภาคการผลิตที่สำคัญอื่น ได้แก่ ภาคการค้า มีมูลค่า 12,845 ล้านบาท ภาคอุตสาหกรรมมีมูลค่า 6,445 ล้านบาท และภาคการก่อสร้างมีมูลค่า 3,058 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.5 7.3 และ 3.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม 3 จังหวัด ตามลำดับ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงก่อนการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบระหว่างปี พ.ศ. 2545-2546 พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวม ราคาคงที่ปี พ.ศ. 2531 ซึ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในเกณฑ์ดีอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.8 และ 5.9 ในปี พ.ศ. 2545 และ 2546 ตามลำดับ สูงกว่าอัตราการขยายตัวของภาคใต้ ซึ่งเติบโตเพียงร้อยละ 1.4 ในปี พ.ศ. 2547 ตามตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปี พ.ศ.	หน่วย : ร้อยละ		
	2545	2546	2547
ปัตตานี	4.3	1.3	3.3
ยะลา	3.4	5.7	-0.1
นราธิวาส	8.9	11.4	0.6
รวม 3 จังหวัด	5.8	5.9	1.4
ภาคใต้	4.7	5.7	2.4
ประเทศ	5.3	6.9	6.1

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 1.6 ภาพแสดงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา : จากตารางที่ 1.2

ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2547 ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ชะลอตัวลงมาก และมากกว่าภาพรวมของประเทศและของภาคใต้อย่างชัดเจน โดยในปี พ.ศ. 2547 มีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 1.4 ในขณะที่อัตราการขยายตัวของประเทศมีร้อยละ 6.1 และภาคใต้ร้อยละ 2.4 จึงมีผลให้ระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อประชากรปี พ.ศ. 2547 ของจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส เปลี่ยนแปลงลดลงจากลำดับที่ 9 11 และ 13 ในปี พ.ศ. 2546 เป็นลำดับที่ 10 12 และ 14 ของภาคตามลำดับ

ภาคการผลิตที่มีมูลค่าการผลิตหดตัวลงค่อนข้างมากประกอบด้วย ภาคธุรกิจบริการสาขาโรงแรมและภัตตาคารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อันเป็นผลมาจากนักท่องเที่ยวเข้ามาลดลงและบางส่วนเปลี่ยนพฤติกรรมมาเที่ยวแบบไป-กลับ ไม่มีการพักค้างคืนเช่นในอดีต สำหรับภาคเกษตรที่มีการขยายตัวติดลบส่วนใหญ่เป็นการลดลงของมูลค่าการผลิตยางพาราที่มีอัตราการขยายตัวที่ลดลง ส่วนภาคการผลิตที่มีอัตราขยายตัวชะลอตัวลงได้แก่ สาขาการก่อสร้าง สาขาการขนส่ง และการสื่อสาร เป็นต้น⁷

⁷ เรื่องกะเทาะเปลือก ปัญหาชายแดนภาคใต้ จากเอกสารปัญหา 3 จชต. 1 (เก็บจากบทความ นสพ.สยามรัฐ ฉบับ 14 มิ.ย.17)

สถานการณ์ด้านการจ้างงานมีอัตราว่างงานสูงแต่ขณะเดียวกันก็มีความขาดแคลนแรงงานในกิจการบางประเภท แต่อย่างไรก็ตามพบว่าแรงงานต่ำระดับบางประเภทยังมีไม่เพียงพอ เช่น สาขาก่อสร้าง กิจการประมงทะเล เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่นิยมทำงานดังกล่าว

ด้านปัญหาความยากจน กล่าวได้ว่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความยากจนหนาแน่นมากที่สุดของภาคใต้ คนจนส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดปัตตานี (1.43 แสนคน) และจังหวัดนราธิวาส (1.25 แสนคน) ซึ่งจากภาวะเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มหดตัวลงจะส่งผลซ้ำเติมต่อปัญหาความยากจนในพื้นที่ที่รุนแรงขึ้น การเพิ่มสูงขึ้นของราคาสินค้าพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันดังกล่าว ได้ส่งผลเป็นความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจน

ช่วงก่อนการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบระหว่างปี พ.ศ. 2545-2546 การเติบโตทางเศรษฐกิจของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในเกณฑ์ดีอย่างต่อเนื่อง จากผลการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน นับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2547 นั้น จึงเป็นการเชื่อได้ว่าเป็นผลตามมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หลังเหตุการณ์การปล้นปืนที่กองพันพัฒนาที่ 4 กองพลพัฒนาที่ 4

สิ่งเหล่านี้ทำให้ประชาชนต้องเผชิญกับความเดือดร้อน และสูญเสียโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นหากแนวโน้มการขยายตัวภาคเศรษฐกิจยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง และในขณะเดียวกันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะก่อให้เกิดความเสียหายที่มีความรุนแรงมากขึ้น หากสถานการณ์ความไม่สงบขยายวงออกไปยังจังหวัดใกล้เคียงหรือจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและการท่องเที่ยว เช่น จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ต ซึ่งก็อาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคในมูลค่าที่เพิ่มมากขึ้น

การศึกษามุ่งประเมินความสูญเสียทางเศรษฐกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อนและหลังเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจของภาคการผลิตต่างๆ และความสูญเสียด้านทุนมนุษย์ที่เกิดขึ้นซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจดำเนินการกำหนดแนวทางแก้ไข เพื่อลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หลังเหตุการณ์การก่อความไม่สงบ

2.2 เพื่อประเมินค่าความสูญเสียทางรายได้เนื่องจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลทางลบต่อภาคการผลิตที่สำคัญ เช่น ภาคเกษตร ภาคการขนส่งสื่อสาร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการบริการ ด้านอสังหาริมทรัพย์ ภาคการก่อสร้าง ภาคการบริการด้านโรงแรม และภัตตาคาร

3.2 ความสูญเสียทางเศรษฐกิจของภาคการผลิตที่สำคัญมีผลต่อการลดลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดที่แท้จริง

3.3 ความสูญเสียของทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อความสูญเสียทางรายได้

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2541-2548 โดยมุ่งวิเคราะห์ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548 เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดความรุนแรงขึ้นหลังเหตุการณ์ปล้นอาวุธปืนจากค่ายทหารที่กองพันพัฒนาที่ 4 กองพลพัฒนาที่ 4 เมื่อวันที่ 4 ม.ค. 2547 ทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลได้

4.2 การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำการศึกษาโดย เลือกภาคการผลิตที่มีสัดส่วนร้อยละเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดที่แท้จริง (Real Gross Provincial Product : REAL GPP) ในเกณฑ์สูง และมีอัตราการเติบโตลักษณะหดตัวและชะลอตัว ประกอบด้วย

4.2.1 ภาคเกษตร

4.2.2 ภาคการขนส่งสื่อสาร

4.2.3 ภาคอุตสาหกรรม

4.2.4 ภาคการบริการด้านอสังหาริมทรัพย์

4.2.5 ภาคการก่อสร้าง

4.2.6 ภาคการบริการด้านโรงแรม และภัตตาคาร

4.3 การประเมินความสูญเสียทางรายได้จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำการศึกษาประเมินความสูญเสียที่เป็นรูปธรรม อันได้แก่ ความสูญเสียมูลค่ารายได้ (ผลผลิต) ของผู้เสียชีวิต ผู้ได้รับบาดเจ็บ ผู้ได้รับผลกระทบ (กำหนดให้ผู้เสียชีวิตเป็นหัวหน้าครอบครัว) และผู้อพยพออกจากพื้นที่

ส่วนความสูญเสียที่เป็นนามธรรม เช่น ความหวาดกลัว ความทุกข์ทรมานที่เกิดจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของผู้บาดเจ็บ ครอบครัว และผู้อยู่ในเหตุการณ์จะไม่นำมาประเมินค่า

5. แหล่งข้อมูล

5.1 ข้อมูลสถิติภูมิที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548

5.2 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดที่แท้จริงที่นำมาวิเคราะห์นั้น จัดทำขึ้นโดยสำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5.3 ข้อมูลสถิติภูมิ ข้อมูลผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ศูนย์เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนหน้า และสำนักงานมหาดไทยส่วนหน้า

5.4 เนื่องจากไม่สามารถหารายได้เฉลี่ยรายวันของแต่ละจังหวัด จึงได้นำข้อมูลรายได้ต่อปีต่อคน ในปี พ.ศ. 2544-2548 มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยรายได้ต่อปีต่อคน เพื่อใช้ประเมินความสูญเสียทางรายได้ (รายละเอียดตามบทที่ 4)

6. ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดดังต่อไปนี้

6.1 ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลสถิติภูมิ ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจจากหน่วยงานทางราชการ เนื่องจากสถานการณ์ยังมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ จึงเป็นมูลเหตุขัดข้องหากจะหาข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามโดยตรง

6.2 ข้อมูลของหน่วยงานด้านการปกครองมิได้เก็บ และแยกรายละเอียดอย่างชัดเจน เช่น สาเหตุของการสูญเสีย และช่วงอายุของผู้ได้รับการสูญเสียชีวิต การเข้าพักรักษาตัว หรือ ระยะเวลาของการหยุดงานของผู้ได้รับบาดเจ็บ ทำให้ต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานด้านความมั่นคง เพื่อการวิเคราะห์ความสูญเสียทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง

6.3 ข้อมูลดังกล่าว มิได้จำแนกสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เสียชีวิต โดยเฉพาะเรื่องราวได้อย่างละเอียด

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 **ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (REAL GROSS DOMESTIC PRODUCT : GDP)** หมายถึง การคำนวณมูลค่าเพิ่มของกิจกรรมการผลิตทุกกิจกรรมโดยใช้ราคาสินค้าในปีใดปีหนึ่ง หรือเรียกว่า “ปีฐาน” เป็นตัววัดมูลค่าการผลิตและค่าใช้จ่ายขั้นกลาง ดังนั้น มูลค่าเพิ่มที่คำนวณในราคาคงที่จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ (REAL TERM) เป็นหลัก ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศในราคาคงที่จะใช้ประโยชน์ในแง่การนำมาวิเคราะห์อัตราการเติบโตของการผลิตในแต่ละปี

7.2 **ผลิตภัณฑ์มวลรวม 3 จังหวัดที่แท้จริง (REAL GROSS THREE PROVINCIAL PRODUCT : RGTPP)** หมายถึง การคำนวณมูลค่าเพิ่มของกิจกรรมการผลิตทุกกิจกรรมโดยใช้ราคาสินค้าในปีใดปีหนึ่ง หรือเรียกว่า “ปีฐาน” เป็นตัววัดมูลค่าการผลิตและค่าใช้จ่ายขั้นกลาง ดังนั้น มูลค่าเพิ่มที่คำนวณในราคาคงที่จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ (REAL TERM) เป็นหลัก ผลิตภัณฑ์ 3 จังหวัด (ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส) ในราคาคงที่จะใช้ประโยชน์ในแง่การนำมาวิเคราะห์อัตราการเติบโตของการผลิตในแต่ละปี

7.3 **ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดที่แท้จริง (REAL GROSS PROVINCIAL PRODUCT : RGPP)** หมายถึง การคำนวณมูลค่าเพิ่มของกิจกรรมการผลิตทุกกิจกรรมโดยใช้ราคาสินค้าในปีใดปีหนึ่ง หรือเรียกว่า “ปีฐาน” เป็นตัววัดมูลค่าการผลิตและค่าใช้จ่ายขั้นกลาง ดังนั้น มูลค่าเพิ่มที่คำนวณในราคาคงที่จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ (REAL TERM) เป็นหลัก ผลิตภัณฑ์จังหวัดในราคาคงที่จะใช้ประโยชน์ในแง่การนำมาวิเคราะห์อัตราการเติบโตของการผลิตในแต่ละปี

7.4 ความยากจน⁸

นักวิชาการต่าง ๆ พยายามที่จะให้ความหมายความยากจน ที่กว้างขวางและครอบคลุมมิติต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละความหมายก็จะเชื่อมโยงกับ กรอบแนวคิดความยากจน การวัดระดับความยากจน และการแก้ไข ปัญหาความยากจนที่แตกต่างกันไปตามความหมายหรือวิธีคิดที่ต่างกันไป

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ จามริก ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ได้มอง ความยากจนที่สาเหตุว่า โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเป็นสาเหตุแห่งความยากจน ในขณะที่ ดร.สมชัย จิตสุชน ได้นิยาม ความยากจนในมุมมองของคนจนว่า “ไม่มีกินหรือไม่พอกิน ป่วย มีหนี้ รายได้น้อย ไม่มีที่ทำกิน การศึกษาต่ำ ไม่มีงานทำ ขาดแคลน เงินทุน”

จากการศึกษาความยากจนแบบมีส่วนร่วมกับคนในพื้นที่ทำให้ได้นิยาม ความยากจนในหลายมิติ กล่าวคือ คนจนเมืองจะบอกว่า ความยากจนหมายถึง การไม่มีรายได้หรือ งานที่มั่นคง เป็นอันดับแรก ขณะที่คนในชนบทให้ความหมายความยากจนว่า “ไม่มีที่ดินทำกิน เป็นของตนเอง” แต่คนทั้ง 2 กลุ่มนี้ได้ให้ความหมาย ความจนไว้ร่วมกันว่า ความยากจน หมายถึง “การขาดอำนาจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การขาดสิทธิในการเรียกร้องการ ขาดสิทธิที่เท่าเทียม ในการเข้าใช้บริการต่าง ๆ และ การขาดการยอมรับจากคนในสังคม”

7.4 เหตุการณ์ความไม่สงบ⁹ หมายถึง ลักษณะของการก่อการร้ายต่าง ๆ ที่ทำให้เกิด ความเสียหาย สร้างความรุนแรง (Violence) และความรู้สึกหวาดกลัวโดยฝ่ายก่อความไม่สงบ นำมาใช้ในการก่อความไม่สงบ มีทั้งสิ้น 13 ประเภท คือ

7.4.1 การลอบยิง หมายถึง การเข้าทำร้ายเป้าหมายโดยผู้ทำร้ายขบขี้ ระเบิดจรวดขบขี้ หรือยานพาหนะอื่น ๆ ลอบยิงเป้าหมายโดยใช้อาวุธปืนสั้น หรืออาวุธสงคราม

7.4.2 การโจมตี หมายถึง การเข้าโจมตีต่อกำลังทหาร ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐ ในขณะที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่โดยใช้ยุทธวิธีกองโจรในลักษณะของการตีโฉบฉวย มุ่งหวังให้เกิดการสูญเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่รัฐ

7.4.3 การยิงรบกวน หมายถึง การยิงต่อฐานปฏิบัติการของทหาร จุดตรวจ ของตำรวจ หรือสถานที่ราชการอื่น ๆ เพื่อมุ่งหวังข่มขู่ให้เกิดความหวาดกลัว

⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

http://www.cdd.go.th/technoempower/article/article_poor.htm#

⁹ ดิเรก บงการ , 2549 : 10-11

- 7.4.4 **การวางระเบิด** หมายถึง การก่อเหตุร้ายโดยใช้วัตถุระเบิดทุกชนิด
- 7.4.5 **การใช้ของมีคม** หมายถึง การก่อเหตุร้ายโดยใช้ของมีคม เช่น มีด ดาบ กริช เป็นต้น
- 7.4.6 **การปล้นอาวุธ** หมายถึง การก่อเหตุร้ายต่อเป้าหมาย ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือประชาชนที่รัฐจัดตั้งขึ้น เช่น อส./ชรบ./อรบ. และมีการนำอาวุธของเป้าหมายไปด้วย
- 7.4.7 **การวางเพลิง** หมายถึง การเผาทำลายอาคาร สถานที่ราชการของรัฐ ส่วนใหญ่จะเป็น โรงเรียน บ้านพักครู ศาลาเนกประสงค์ในหมู่บ้าน
- 7.4.8 **การพบศพ** หมายถึง มีการพบผู้เสียชีวิตโดยไม่มีพยาน หรือ ผู้เห็นเหตุการณ์การเสียชีวิตมาก่อน
- 7.4.9 **การเผาทำลายทรัพย์สิน** หมายถึง การเผาทำลายทรัพย์สินที่เป็น สาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น ตู้โทรศัพท์ ป้ายจราจร หลัทธิโลเมตร ฯลฯ
- 7.4.10 **การโรยตะปูเรือใบ** หมายถึง การสร้างเครื่องกีดขวางบนเส้นทางโดยใช้ ตะปูัดแปลงให้หึงกอจำนวนมาก โรยบนเส้นทาง ตะปูที่หึงกอจะหงายด้านแหลมขึ้นเมื่อ ยานพาหนะแล่นมาทับก็จะทำให้ยางรถยนต์เกิดระเบิดขึ้น ผลความเสียหายที่เกิดจากตะปูเรือใบ ทำให้รถยนต์อย่างทั่วไปไม่สามารถเคลื่อนที่ต่อไปได้
- 7.4.11 **การทำลายพืชสวน** หมายถึง การข่มขู่ให้เกิดความหวาดกลัว ด้วยการ ใช้ของมีคม ตัด ฟัน ทำลายพืชสวน เพื่อมิให้ไปประกอบอาชีพตามปกติ
- 7.4.12 **การวางวัตถุต้องสงสัย** หมายถึง การใช้วัตถุที่มีลักษณะคล้ายระเบิดหรือ ทำให้เข้าใจว่ามีระเบิดบรรจุอยู่ภายใน วางในสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เกิดความสงสัยหรือหวาดกลัว
- 7.4.13 **ยุทธวิธีอื่นๆ ที่ไม่อยู่ในรายการข้างต้น**

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัด ยะลา และจังหวัดนราธิวาส ส่งผลกระทบทางลบในภาพรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านเศรษฐกิจ ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงข้อมูลความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมรับทราบข้อมูลดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็น ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ การดำเนินงาน การลงทุน ด้านต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในอนาคต